

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se
M2015/2144/Ee

Yttrande över Energimyndighetens rapport *Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen*

Bakgrund

Energikontoren Sverige är ett samarbetsorgan för Sveriges 14 regionala energikontor. Energikontoren har Energimyndighetens uppdrag att samordna och utveckla de kommunala energi- och klimatrådgivarna i respektive region. De regionala energikontoren har många års erfarenhet av arbetet och att arbeta i projekt i samverkan med energi- och klimatrådgivarna för att ge råd till hushåll, företag och organisationer kring energieffektivisering och ökad andel förnybar energi.

Sammanfattning

Energikontoren Sverige är positiva till att ordet bidrag ändras till stöd i förordningen och att de regionala energikontorens roll som regionala utvecklingsledare för energi- och klimatrådgivningen förtydligas och stärks.

Energikontoren Sverige är mycket kritiska till att stödet till den kommunala energi- och klimatrådgivningen föreslås fördelas utifrån invånarantalet i kommunerna samt att stödet storlek och nivåer ska tillkännages i föreskrifter löpande för något år i taget. Båda dessa förslag drabbar främst de mindre kommunerna och försvårar för energi- och klimatrådgivningen att vara lokalt anpassad och av hög kvalitet då det kommer bli mycket problematiskt för kommunerna att bemanna med rätt kompetens.

Om dessa förändringar ändå genomförs bör de inte genomföras förrän tidigast 2017 så att kommunerna kan ges tid att samordna sig och planera.

En årlig kostnadsindexuppräknings av stödet bör införas.

Vidare anser Energikontoren Sverige att transportrådgivning bör ligga kvar som en frivillig uppgift på energi- och klimatrådgivarna i alla fall tills annan ansvarig samhällsaktör har utsetts som ansvarig för denna viktiga fråga. Om transportrådgivningen i framtiden ska ligga kvar på

ENERGIKONTOREN SVERIGE

Energikontoren Sverige är ett samverkansorgan för de svenska regionala energikontoren och organisationer med liknande verksamhet.
Läs om våra projekt på:
www.energikontorensverige.se

energi- och klimatrådgivningen så är Energikontoren Sverige intresserade att ta en roll i samordning och utveckling av området till exempel genom Europeiska trafikantveckan.

Energikontoren Sverige

Synpunkter

Kap 5.1.1 Ändring av förordningsnamn och bidragsbegrepp

I rapporten föreslås att ordet "bidrag" ändras till "stöd" i förordningen.

Energikontoren Sverige är positiv till ändringen.

Kap 5.1.2 Ändringar avseende målgrupper och inriktningen för rådgivningen

I rapporten föreslås följande mening försvinna ur förordningen: Energi- och klimatrådgivningen får även omfatta transporter av personer och gods.

Energikontoren Sverige anser att transportrådgivningen ska fortsätta att vara en del av energi- och klimatrådgivarnas arbetsområde. Att energieffektivisera transporterna och öka det hållbara resandet är en av vårt samhälles stora utmaningar där det finns mycket kvar att göra.

Vi gör inte samma bedömning som Energimyndigheten att transportrådgivningen idag endast finns i begränsad omfattning. Till exempel har Energikontoren Sverige tillsammans med Cykelfrämjandet, Gröna Bilister och Energimyndigheten drivit på och stöttat energi- och klimatrådgivarna att genomföra aktiviteter under den Europeiska trafikantveckan 2011-2014. Förra året 2014 samordnade vi 149 kommuner som tillsammans genomförde 329 transportrådgivningsaktiviteter under veckan.

Energikontoren Sverige anser att det måste vara tydligt vilken aktör som tar över ansvaret för att ge råd till hushåll, företag och organisationer kring transporter innan uppdraget tas från energi- och klimatrådgivarna så att denna viktiga fråga inte hamnar mellan olika stolar. Vi bedömer att energi- och klimatrådgivarna har stor möjlighet att driva en effektiv och lokalt anpassad transportrådgivning om de får rätt stöd. Genom en samordning av Energikontoren Sverige vad gäller till exempel Europeiska trafikantveckan har kommunerna och energi- och klimatrådgivarna möjlighet att utveckla transportrådgivningen istället för att avveckla den.

I rapporten föreslås följande nya skrivning: Energi- och klimatrådgivningen ska särskilt rikta sig till de målgrupper som Statens energimyndighet anger som lokalt och regionalt prioriterade i ansökningsutlysningar inför beslut om stöd.

Energikontoren Sverige tycker att det är en god idé att energi- och klimatrådgivningen kraftsamlas kring målgrupper men anser att det samtidigt måste finnas ett lokalt svängrum i arbetet då kommunerna har olika förutsättningar och demografi. Till exempel kan små

ENERGIKONTOREN SVERIGE

Energikontoren Sverige är ett samverkansorgan för de svenska regionala energikontoren och organisationer med liknande verksamhet.

Läs om våra projekt på:

www.energikontorensverige.se

kommuner i vissa delar av Sverige ha väldigt få bostadsrättsföreningar, koncentration av vissa företagstyper osv.

Det finns också en fara med att målgrupperna som ska prioriteras kommer att anges i ansökningsutlysningar inför beslut om stöd då detta ger kort om tid för kommunerna att anställa rätt kompetens och planera arbetet.

5.1.3 Tillkommande stöd i form av regionala utvecklingsledare

I rapporten står att de regionala energikontoren ska samordna den kommunala energi- och klimatrådgivningen.

Energikontoren Sverige ser mycket positivt på att dagens samordningsfunktion förstärks och förtydligas. Viktigt dock att de regionala energikontoren får adekvat och tillräckligt stöd för att genomföra sitt uppdrag med kvalitet och att rollen är tydlig.

5.1.4 Ändrade förutsättningar för stöd och stödets storlek

I rapporten föreslås denna nya skrivning: För att en kommun ska kunna söka stöd ska antalet invånare överstiga 18 000 för kommunen eller tillsammans med annan kommun.

Energikontoren Sverige är väldigt oroade över förslaget om att stödet för energi- och klimatrådgivning ska fördelas utifrån invånarantalet i kommunerna. Vi ser positivt på samarbete och många av landets kommuner samarbetar redan idag kring energi- och klimatrådgivningen. Att detta ställs som ett krav för att överhuvudtaget kunna söka stödet riskerar dock att slå ut energi- och klimatrådgivning i mindre kommuner.

Några exempel på hur det föreslagna kravet kan få negativa konsekvenser:

- Laxå kommun och Askersunds kommun i Örebroregionen har ett samarbete kring energi- och klimatrådgivningen då man delar på en 100-procentig tjänst som energi- och klimatrådgivare. Dock kommer dessa två kommuner inte tillsammans upp till det nya befolkningskravet. Omkringliggande kommuner har redan också väl utarbetade samarbeten över lämpliga geografiska ytor som det är rimligt att arbeta inom. Detta gör att det inte finns någon ytterligare kommun att hänga på samarbetet för att kunna möta det nya kravet.
- I Västerbotten måste inlandskommunerna Åsele, Storuman, Dorotea, Lycksele, Vilhelmina och Sorsele gå tillsammans för att nå över 18 000 invånare. Idag finns en energi- och klimatrådgivare i varje kommun. Risker med det nya förslaget är att fem av dagens sex energi- och klimatrådgivare mister jobbet och att en ensam rådgivare får en yta på 35 000 kvadratkilometer att arbeta inom.
- I Skåne-regionen kommer varken Båstad eller Skurup upp i 18 000 invånare. Då omkringliggande kommuner redan har utarbetade samarbeten vore ett samarbete dessa

ENERGIKONTOREN SVERIGE

Energikontoren Sverige är ett samverkansorgan för de svenska regionala energikontoren och organisationer med liknande verksamhet.

Läs om våra projekt på:

www.energikontorensverige.se

kommuner emellan naturligt. Detta är dock inte praktiskt möjligt då kommunerna ligger i varsitt hörn av Skåne.

Många små kommuner har lyckats etablera en mycket väl utvecklad energi- och klimatrådgivning och bör ha möjlighet att fortsätta med denna oavsett invånarantal. Invånarantalet är inte en det som avgör om en energi- och klimatrådgivning är framgångsrik och effektiv eller inte. Stora kommuner kan ha lägre kvalitet på sin rådgivning och små kommuner kan ha hög kvalitet. Framgångsfaktorer är rätt kompetens, en lokal förankring och anpassning, väl utvecklade metoder och uppföljning och ett ärligt och starkt engagemang för frågorna.

Energikontoren Sverige anser att det måste finnas en bättre metod att fördela stödet för energi- och klimatrådgivningen än att utgå utifrån invånarantal. Vi föreslår att Energimyndigheten istället inför ett mer kvalitativt ansökningsförfarande där kommuner får skicka in ansökningar som granskas och bedöms. Energikontoren Sverige kan se att de regionala energikontoren och de regionala utvecklingsledarna kan ta en roll i ett ansökningsförfarande med hög kvalitet.

Dagens moderna rådgivning är personligt utformad och anpassad. För att lyckas måste rådgivningen vara proaktiv och uppsökande. Det handlar inte bara om att svara på enkla frågor i inkommande samtal utan en rådgivning kan pågå under lång tid. För att nå och vidmakthålla beteendeförändringar krävs mycket arbete och engagemang. Vi anser därför att endast information på Energimyndighetens webbplats och Hallå konsument inte är tillräcklig som grundläggande rådgivning för de kommuner som inte kommer att kunna söka stödet i framtiden. Webbplatsinformation är absolut en första inkörsport för frågorna men alltför enkel för att ge en kvalificerad rådgivning som bidrar till beteendeförändringar.

I rapporten föreslås att grunderna för stödets storlek ska regleras i föreskrifter.

Det är ett stort problem att stödets storlek inte tillkännages utan ska anges för något år i taget genom föreskrifter av Energimyndigheten. Det gör det ytterligare svårt för kommunerna att planera en kvalitativ verksamhet och tillsätta rätt kompetens på tjänsterna. Detta kommer påverka energi- och klimatrådgivningens kvalitet.

Att stödets nivåer i denna rapport inte anges gör det också svårt att ta ställning till förslaget. De ekonomiska förutsättningarna för framtidens energi- och klimatrådgivning saknas.

Igen är det små kommuner som drabbas hårdast när stödet inte är känt. Energikontoren Sverige befarar att små kommuner som blir osäkra på långsiktig finansiering hellre avstår från att ha kvar energi- och klimatrådgivningen eftersom de inte vill hamna i knepiga anställningssituationer.

Lydelsen ”Bidrag lämnas endast för sådan energi- och klimatrådgivning som en kommun ensam eller i samarbete med **andra** kommuner ansvarar för” har ändrats till ”Stöd lämnas endast för en sådan energi- och klimatrådgivning som en kommun ensam eller i samarbete med **annan**

ENERGIKONTOREN SVERIGE

Energikontoren Sverige är ett samverkansorgan för de svenska regionala energikontoren och organisationer med liknande verksamhet.

Läs om våra projekt på:

www.energi-kontorensverige.se

kommun ansvarar för”. Om detta innebär att det endast får vara två kommuner som samarbetar för att komma upp till 18 000 invånare för att få stödet blir det ännu svårare för mindre kommuner att erbjuda energi- och klimatrådgivning till företag, hushåll och organisationer.

En årlig kostnadsberäkning av stödet bör införas.

Till sist förordar Energikontoren Sverige att alla förändringar genomförs tidigast 2017. Förslagen och hur de ska genomföras i praktiken är för otydligt, stödnivåer saknas och den korta tidsram som ges är inte tillräcklig för att etablera nya samarbeten med bibehållen och utvecklad kompetens.

Energikontoren Sverige bedömer att det är fler än 10 procent av kommunerna som i nästa stödperiod inte kommer att kunna ha möjlighet att möta upp de samordningsförutsättningar som det nya förslaget kräver. Idag har 77 kommuner inga samarbeten, det vill säga 26 procent av samtliga kommuner, och att dessa kommer att få till ett samarbete fram till 2016 är inte rimligt.